

Čís. 10359.

Firma kupce jednotlivce není právním podmětem vedle něho a mimo něho. Několik firem téhož kupce jednotlivce nelze považovati za různé právní podměty. Věřitelé jedné firmy mohou se domáhati zaplacení svých pohledávek i ze jmění druhé firmy téhož dlužníka.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1930, Rv II 881/29).

Proti žalobě firmy G. namítali žalovaní započtením vzájemné pohledávky z právního poměru s firmou D., jejímž majitelem právě tak jako majitelem firmy G. byl Alois G. **Procesní soud** první stolice uznal podle žaloby. O vzájemných pohledávkách uznal, že nejsou proti žalující firmě po právu. **Odvolační soud** napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek jakož i rozsudek prvního soudu ve výroku o vzájemných pohledávkách a uložil prvnímu soudu, by o těchto vzájemných pohledávkách dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Jde o řešení právní otázky, zda dovolatelé mohou uplatňovati vzájemné pohledávky proti žalující firmě ač, jak zjištěno, vznikly z právního poměru s firmou Julius D. Zjištěno a nesporno jest, že majitelem obou firem jest Alois G., jenž provozuje oba obchody pod různými firmami. Avšak firma kupce jest jménem, pod nímž obchod provozuje, netvoří a nepředstavuje však právní podmět vedle něho nebo mimo něho a také se nerozeznává u kupce jednotlivce mezi jeho soukromým a obchodním jménem jako při obchodních společnostech. Několik firem kupce jednotlivce nelze proto považovati za různé právní podměty. Věřitelé jedné firmy mohou se domáhati zaplacení svých pohledávek i ze jmění druhé firmy, neboť jde o jediného dlužníka (viz Staub-Pisko, Komentář čl. 15 § 1). Jest tudíž dovolatele považovati za oprávněné, by proti pohledávce žalující firmy namítali započtením pohledávky z právního poměru proti firmě Julius D., jejíž majitelem jest, jak již bylo podotčeno, rovněž Alois G. Poněvadž se soudy nižších stolic, vycházejíce z mylného právního předpokladu nezabývaly otázkou jsoucnosti a výše vzájemných pohledávek dovolatelů, bylo uznati, jak se stalo (§ 496 čís. 2 a 3, §§ 510 a 513 c. ř. s.).

Čís. 10360.

Výnos ministerstva železnic ze dne 24. září 1921 čís. 53.924, pokud jím bylo nařízeno

1. v § 2 pod čís. 2 a ve výkladu jeho ku § 2 čís. 2, že — při přestupu všeobecném, jest propočísti služební dobu v nižším statu ztrávenou podle lhůt platných pro nový status — jen za předpokladu, že zaměstnanci,

o něž jde, byli hned od počátku své služební doby v příslušné kategorii zařadění,

2. v § 3 pod čís. 2 v odstavci druhém, větě druhé, že — doba ztrávená v kategorii podúřednické nebo služebnícké — jejíž dovršení bylo příslušným nařízením stanoveno jako podmínka pro zařadění do kategorie úřednické — má se propočítati podle postupných lhůt podúřednických po případě služebníckých s použitím zásad, vyslovených v § 4 výnosu — není v rozporu s duchem zákona ze dne 9. dubna 1920 čís. 222 sb. z. a n.

(Plenární rozhodnutí ze dne 27. listopadu 1930, Pres. 522/30).

V poradách a rozhodnutích nejvyššího soudu byla odporujícím si způsobem řešena otázka, zda v čele uvedená ustanovení výnosu ministerstva železnic ze dne 24. září 1921 čís. 53.924 o propočítání služební doby železničních zaměstnanců pro obor správy státních drah, pokud se uchylují od předpisu § 2 čís. 2 a § 3 čís. 2 vlád. nařízení ze dne 22. prosince 1920 čís. 666 sb. z. a n., přiči se duchu a zásadám vytyčeným v zákoně ze dne 9. dubna 1920 čís. 222 sb. z. a n. Tato ustanovení byla pro rozpor se zákonem čís. 222/1920 prohlášena za neplatná výslovně v rozhodnutích nejvyššího soudu č. j. Rv III 333/28, Rv III 1645/28 a Rv III 438/29 a v podstatě z téhož právního hlediska vychází i rozhodnutí č. j. Rv I 1452/24 ve sb. n. s. čís. 4371. Opačný názor vysloven v rozhodnutí sb. n. s. 9848 a z platnosti sporných ustanovení min. výnosu vycházela i rozhodnutí ve sb. n. s. 5372 a 7363. Přikázal proto první prezident nejvyššího soudu spornou otázku plenárnímu senátu, jenž se usnesl na právní větě v čele vyjádřené.

D ů v o d y:

Zákon ze dne 9. dubna 1920 čís. 222 sb. z. a n., — o propočítání služební doby státních zaměstnanců, — ustanovil v § 3, že pro zaměstnance státních podniků a fondů státem spravovaných provede se propočítání služebních let zvláštním nařízením v duchu zákona vydaným, jímž zároveň budou k tomuto účelu upraveny jmenovací normy. Provádějíc § 3 zákona, vydalo ministerstvo železnic — výnosem ze dne 24. září 1921 čís. 53.924 (uveřejněným v úředním věstníku ministerstva železnic z roku 1921 pod čís. 93) — nařízení o propočítání služební doby železničních zaměstnanců pro obor správy státních drah, které sice svou úpravou se řídilo vládním nařízením ze dne 22. prosince 1920 čís. 666 sb. z. a n., přijavši i některá jeho ustanovení téměř doslovně, avšak v určitých předpisech se od něho uchýlilo a ustanovilo pro propočítání služební doby železničních zaměstnanců jistá omezení, z nichž zvláště dvě omezení, v čelné větě doslovně uvedená, byla — jak bylo již shora podotčeno — v praxi nejvyššího soudu různě ve své podstatě i právních účincích posuzována. Jdeť o předpis § 2 pod čís. 2 dotčeného min. výnosu, který činí při t. zv. všeobecném přestupu (t. j. přestupu celých skupin) železničních zaměstnanců — u služby, konané ve dvou nebo několika

úřednických státech — propočítání služební doby — v nižším statu ztrávené, — podle lhůt nového statu, závislým na podmínce (předpokladu), že zaměstnanci, o něž jde, byli hned od počátku své služební doby v příslušné kategorii zařadění. Této zásady mělo být použito podle úředního výkladu ministerského výnosu — jsoucího jeho integrující součástí — ku § 2 čis. 2 i na všeobecné přeřazení skupin podúřednických do statu úřednického. V § 3 bodu čis. 2 v odstavci 2 min. výnosu čis. 53.924/1921 jest další omezující ustanovení, že — doba ztrávená v kategorii podúřednické nebo služebnické — (jejíž dovršení bylo příslušným nařízením stanoveno jako podmínka pro zařazení do kategorie úřednické) — se propočítá podle postupových lhůt podúřednických po případě služebnických s použitím zásad vyslovených v § 4 výnosu. Plenárnímu senátu bylo řešiti otázky, zda tato ustanovení výnosu ministerstva železnic ze dne 24. září 1921 čis. 53.924 se přiči duchu zákona ze dne 9. dubna 1920 čis. 222 sb. z. a n. a zda předpisy § 2 čis. 2 a § 3 čis. 2 vládní nařízení ze dne 22. prosince 1920 čis. 666 sb. z. a n. byly i pro dotčený výnos ministerstva železnic naprosto závazné, od nichž se nesměl uchýliti. Již úvodem bylo doličeno, že zákon čis. 222/1920 vyhradil propočítání služební doby železničních zaměstnanců v § 3 zvláštnímu nařízení, v duchu zákona vydanému. Duchem zákona jest rozuměti zásady, na nichž byl zákon vybudován. Zákon čis. 222/1920 stanovil však pouze v §§ 1 a 2 některé zásady, prohlásiv v § 1, — že státním zaměstnancům zařazeným do hodnotných tříd — na něž se vztahuje zákon čis. 541/1919 a kteří byli před jeho účinností (t. j. před 1. zářím 1919) v úřad dosazení — propočítá se celková služební doba započítatelná (započítaná) pro zařazení a postup v dosavadním služebním poměru — podle čekatelské doby a podle lhůt časového postupu, stanovených zákonem čis. 541/1919 pro skupinu, které se týče a že podle takto dosaženého výsledku nastane zařazení do požitků příslušné hodnotní třídy a příslušného stupně služného. V § 2 zákon stanoví, že státním zaměstnancům nezařazeným do hodnotných tříd jest jejich celková služební doba, započítatelnou (započítanou) pro zařazení a postup v dosavadním služebním poměru propočítati podle postupu stanoveného v článku I § 4 zákona čis. 541/1919 a že podle takto dosaženého výsledku nastane zařazení do příslušné platové stupnice. Jiných zásad zákon čis. 222/1920 nevyslovuje a nestanoví podmínek ani směrnic, jak jest propočítati celkovou služební dobu, přestoupil-li zaměstnanec v době podle zákona započítatelné ze služební skupiny nižší do skupiny vyšší — úřednické —, zejména nepředpisuje, že v takovém případě jest celou započítatelnou služební dobu propočítati toliko ve skupině úřednické, které zaměstnanec dosáhl ku dni pro propočítání služební doby rozhodnému, nýbrž řeší jen propočítání služební doby, která byla celá ztrávena v dosavadním služebním poměru. Z toho plyne, že zákon ponechal úpravu této otázky pro obor správy státních drah zcela moci výkonné ve smyslu § 3 zákona. Pro tento postup měl zákonodárce i důležité důvody. Služební poměry železničních zaměstnanců liší se totiž podstatně svou soukromoprávní povahou, různotvárností zaměstnání, jinakým rozčleněním

personálu ve službě železniční (srov. § 2 služeb. řádu pro zaměstnance čsl. stát. drah), zejména rozdělením jich na definitivní a provisorní a definitivních zase na 3 skupiny, t. j. úřednickou, podúřednickou a zřízeneckou (dříve služebnickou) i zvláštní organizací podniku — od služebních poměrů státních zaměstnanců (rozdělených služební pragmatikou jen ve 2 skupiny — úřednickou a zřízeneckou), což přimělo zákonodárce, aby služební poměry i propočítání celkové služební doby železničních zaměstnanců vyhradil zvláštní samostatné úpravě, jak stalo se právě ustanovením § 3 zákona čís. 222/1920. Stejně tomu bylo i při jiných úpravách služebních i platových poměrů železničních zaměstnanců (srov. služební řád pro zaměstnance čsl. státních drah, čl. X. zákona čís. 541/1919, § 210 odst. 1 platového zákona ze dne 24. června 1926 čís. 103 sb. z. a n. a vlád. nař. ze dne 5. března 1927 čís. 15 sb. z. a n. a j.). Zmocnění v § 3 zákona ku provedení propočítání služebních let zaměstnanců státních podniků má podstatně rozdílný rozsah, než zmocnění v § 4 zákona, jímž byla vláda pověřena, by nařízením jen stanovila, pokud se mají započítati léta v jiné službě než státní (pragmatikální), nebo ve službě vojenské. Vládní nařízení ze dne 22. prosince 1920 čís. 666 sb. z. a n. neprovádí ani zmocnění k úpravě propočítání služebních let v § 3 zákona vyslovené, což patrně již z rozdělení předpisů jeho na články I. a II. ale hlavně z doslovu článků II. (§ 27) vlád. nařízení čís. 666/1920, v němž se výslovně prohlašuje, že propočítání služebních let pro zaměstnance státních podniků (na př. železnic) provede se zvláštním nařízením a při tom se odkazuje k ustanovení § 3 zákona na čís. 222/1920.*) Z toho plyne, že vládním nařízením čís. 666/1920 nebylo upraveno, ani jinak dotčeno propočítání služební doby zaměstnanců v čl. II. vlád. nařízení jmenovaných, naopak, že bylo z něho vyloučeno a ponecháno ministerstvu železnic, aby podle zmocnění § 3 zákona čís. 222/1920 provedlo propočítání služební doby železničních zaměstnanců pro obor správy státních drah ve vlastní své působnosti zcela samostatně a nezávisle na předpisech vlád. nařízení čís. 666/1920**), podle zvláštních služebních

*) V poznámkách Dra Richarda Holla ku provedení zákona čís. 222/1920 uveřejněných ve věstníku ministerstva vnitra z roku 1921 na str. 4 jest vylíčeno, jaké obtíže činilo provedení zákona, jednak pochybnostmi, vzniklými nedostatečnou a nejasnou dikcí zákona, jednak nestejností a rozdílností poměrů zaměstnanců v různých resortech, jež byla speciálními úpravami, po státním převratu provedenými, ještě značně zkomplikována a že konečný text osnovy vládního nařízení (později publikovaného pod čís. 666/1920 ve sb. z. a n.) byl schválen v ministerské radě 22. prosince 1920, avšak bylo do ní vloženo ještě ustanovení ohledně zaměstnanců státních podniků a fondů státem zpravovaných — tedy článek II. (§ 27).

**) Dr. Jaromír Volf ve spisku: »Propočítání služební doby státních zaměstnanců« 1921, — sepsaném, jak na str. 4 zdůrazňuje, na základě vlastních poznatků a zkušeností, nabytých v meziministerských poradách o vl. nař. čís. 666/1920, jichž se jako zástupce ministerstva veřejných prací účastnil — praví na str. 111 při výkladu § 27 vl. nař. čís. 666/1920, že neplatí samo o sobě pro zaměstnance státních podniků a fondů státem spravovaných, pokud se na ně nevztahuje služební pragmatika. V příčině uvedených zaměstnanců vyloučených z přímé platnosti nařízení čís. 666/1920 vydají příslušné ústřední úřady event. zvláštní předpisy na základě § 3 zákona čís. 222/1920, což týká se hlavně železnic.

poměrů a potřeb železniční služby. Kdyby bylo vlád. nařízení čís. 666/1920 zamýšlelo nějak omeziti ministerstvo železnic při propočítací úpravě, bylo by dojista v článku II. takové omezení stanovilo, neb aspoň vyslo- vilo povšechně, kterých zásad v článku I. obsažených, jest mu přesně, nebo obdobně dbáti — což však se nestalo. Ani z článku III. vlád. nař. nelze nějaké omezení ministerstva železnic dovozovati, poněvadž jeho vztah na řečené ministerstvo byl již předem vyloučen článkem II. Lze-li však z článku II. (§ 27) zřetelně poznati, že vládní nařízení čís. 666/1920 nemínilo učiniti zásady, v předpisech článku I. vyslovené, závaz- nými též pro propočítací úpravu celkové služební doby železničních za- městnanců (nepragmatikálních), nýbrž že vyhradilo ministerstvu želez- nic, aby samo ve smyslu § 3 zákona čís. 222/1920 určilo pro obor správy státních drah normy, potřebné i k doplnění mezer tohoto zákona, není udržitelný právní názor, že ministerstvo železnic muselo ve výnosu ze dne 24. září 1921 čís. 53.924 za všech okolností zachovati zásady, vyslo- vené v § 2 čís. 2 a v § 3 čís. 2 vlád. nařízení čís. 666/1920, poněvadž takový názor byl by v rozporu, jak se zmocněním v § 3 zákona uděleným, tak i s ustanovením článku II. vlád. nařízení čís. 666/1920. Posuzuje-li se sporná otázka o vlivu a účincích vlád. nařízení čís. 666/1920 na vzpo- menutý výnos ministerstva železnic čís. 53.924/1921 podle vylíčených úvah, netřeba se již obírat ani další otázkou, kterou by jinak bylo řešiti, zda právě ustanovení § 2 čís. 2 a § 3 čís. 2 vlád. nařízení čís. 666/1920 — pokud upravují započítání služebních let ztrávených ve státní službě pragmatikální, nevybočují z mezí plné moci, v § 4 zákona čís. 222/1920 přesně omezené, totiž jen na normy o započítání let ztrávených v jiné službě než státní (pragmatikální) nebo ve službě vojenské a zda s tohoto hlediska mohou býti pokládána za normy, doplňující zákon čís. 222/1920. Uchýlil-li se tedy výnos ministerstva železnic ze dne 24. září 1921 čís. 53.924 v ustanoveních v čele uvedených od předpisů § 2 čís. 2 a § 3 čís. 2 vlád. nařízení čís. 666/1920, neporušil tím ani ducha zákona čís. 222/1920, t. j. zásad, na nichž zákon jest zbudován, ani nepřekročil roz- sahu zmocnění v § 3 zákona vysloveného, když v § 4 výnosu stanovil určité omezující předpisy o započtení t. zv. provisorních služebních let u zaměstnanců do služebních tříd nezařaděných při propočtu celkových služebních let. Z těchto důvodů usnesl se plenární senát na právní větě shora vytyčené.

Čís. 10361.

O tom, zda (hospodářská) škola má způsobilost býti stranou právní rozepře, rozhodují stanovy upravující právní poměry školy. Nemá-li škola způsobilost býti stranou právní rozepře, nelze uložit náhradu útrat členům jejího kuratoria, kteří podepsali plnou moc.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1930, R I 777/30.)

Žalobu »Hospodářské školy v Sedlčanech« procesní soud prvé stolice odmítl a zrušil dosavadní řízení pro zmatečnost, upřev